

COMMENTAAR BIJ DE ZONDAGSLEZINGEN

Palmzondag •

Matteüs 21, 1-11 • Jesaja 50, 4-7 • Psalm 22 • Brief aan de Filippenzen 2, 6-11

Matteüs 26, 14 – 27, 66

Vernederd en verheven

TIJDENS de Goede Week gedenken wij Jezus' laatste levensdagen. Vandaag trekt Jezus de stad Jeruzalem binnen, terwijl Hij door het volk wordt toegejuicht en als koning gehuldigd. Enkele dagen later wordt die zelfde stad het toneel van Jezus' arrestatie, verwerping en terechtstelling.

„Jeruzalem, Jeruzalem, dat de profeten doodt en diegenen stenigt die tot haar gezonden zijn! Hoe vaak heb ik uw kinderen niet onder mijn hoede willen nemen, zoals een kip haar kuikens bijeenbrengt onder haar vleugels, maar u hebt het niet gewild” (Matteüs 23, 37).

Elk jaar wordt op Palmzondag het lijdensverhaal voorgelezen, dit jaar in de versie van Matteüs.

Deze evangelist heeft het verhaal van Marcus grotendeels overgenomen, maar er ook enkele elementen aan toegevoegd, waardoor hij een paar eigen accenten legt. Zo besteedt hij veel aandacht aan het verraad van Judas en aan diens levenseinde (27, 3-10). Hij vermeldt de interventie van de vrouw van Pilatus ten gunste van Jezus (27, 19) en hij verhaalt de scène waarin Pilatus zijn handen in onschuld wast en het volk uitroept: „Zijn bloed kome over ons en over onze kinderen!” (27, 24-25).

Vooraf de laatste toevoeging had vérstrekkende gevolgen. Deze woorden werden namelijk vaak misbruikt om antisemitisme en jodenvervolgingen te rechtvaardigen. Het is een feit dat Matteüs de schuld voor Jezus' terechtstelling bij (een deel van) het joodse volk legt, en dat hij Pilatus en de Romeinen tracht vrij te pleiten. Maar we moeten goed beseffen in welke context Matteüs dat deed. Matteüs is zelf een jood. Hij is zwaar ontgoocheld over het feit dat zijn volk Jezus niet heeft aanvaard. Hij onderstreept dat zelfs één van de twaalf meewerkte aan de verwerping van Jezus. Daarom voegt hij een passage toe over Judas, waarin deze laatste bekent: „Ik heb misdaan door onschuldig bloed te verraden” (27, 4).

Matteüs vraagt zich af hoe dat mogelijk was en zoekt naar een antwoord in de Schrift. Het 'moest' gebeuren volgens de Schriften, „opdat in vervulling zou gaan wat door de profeten voorgezegd was” (zie 27, 9). Maar dat neemt niet weg, schrijft Matteüs, dat *wij*, joden, schuldig zijn; dat *wij*, zijn leerlingen, Jezus verraden hebben. Het is vreselijk dat christenen op grond van deze teksten de schuld bij 'de anderen' gelegd hebben en dat zij zich bovendien het recht toegeëigend hebben die 'anderen' daarvoor te straffen.

Straf voor schuld, daarmee komen we bij een tweede aspect van het probleem. Matteüs schrijft zijn evangelie na de grote catastrofe van het jaar 70, toen Jeruzalem door de Romeinen werd verwoest. Het lijkt geen twijfel dat Matteüs de verwoesting van de stad interpreteert als een straf van God: „(...) op u zal neerkomen al het onschuldig bloed dat op aarde vergoten is...” (23, 35). Hij doet hier niets anders dan zich aansluiten bij de algemene opvatting van de joden, die de ondergang van de stad interpreteerden als een straf voor het niet onderhouden van de Tora. Maar is het lijden een straf voor de zonde? In de Bijbel zelf klinkt luid protest tegen deze opvatting. Op de vraag naar het waarom van het lijden hebben wij geen antwoord. Ook Jezus geeft geen antwoord op die vraag. Hij toont ons wel een zinvolle weg, in de manier waarop Hij zijn lijden en sterven heeft doorleefd.

De liturgie van de komende dagen laat ons de laatste week van Jezus meebeleven in een groots opgezet dramatisch spel. Wij mogen met Hem afdalen, via de voetwassing en het gebroken brood op Witte Donderdag, tot in de nacht van het graf op Goede Vrijdag, om met Hem op te staan in de kracht van Gods trouw aan Hem op Pasen. Kernachtig wordt dat alles vandaag al verwoord in de tweede lezing, in de hymne uit de Filippenzenbrief (tweede lezing): „Hij heeft zichzelf ontledigd en het bestaan van een slaaf op zich genomen (...) Daarom heeft God Hem hoog verheven en Hem de naam verleend die boven alle namen is.” Wij vieren vandaag de vernedering én de verheffing van de Mensenzoon. Hij is trouw gebleven aan zijn levensweg van liefde tot het uiterste en heeft daarbij de dood niet geschuwd. Hij is niet halverwege omgekeerd, maar de hele weg gegaan. Met Pasen zal blijken dat dit geen doodlopende weg is.

PAUL KEVERS

PALMZONDAG • PASSIE VAN DE HEER - 16 maart 2008

Evangelie bij de palmliturgie *Matteüs 21, 1-11*

Toen Jezus en zijn leerlingen Jeruzalem naderden en de Olijfberg bestegen in de richting van Betfage, zond Jezus twee van hen vooruit met de opdracht: „Gaat naar het dorp, daar vóór u, en het eerste dat ge zult vinden, is een vastgebonden ezelin met een veulen. Maakt die los en brengt ze bij Mij. En als iemand u een aanmerking maakt, zegt dan: ‘De Heer heeft ze nodig, maar zal ze spoedig terugsturen’.”

Dit gebeurde, opdat in vervulling zou gaan het woord van de profeet: „Zeg aan de dochter van Sion: ‘Zie, uw Koning komt tot u, zachtmoedig en gezeten op een ezel, op een veulen, het jong van een lastdier’.”

De leerlingen begaven zich op weg en deden wat Jezus hun had opgedragen. Zij brachten de ezelin met haar veulen, legden er hun mantels overheen en Hij ging erop zitten. Zeer velen uit het volk spreidden hun mantels uit op de weg, terwijl anderen de weg bedekten met twijgen die zij van de bomen hadden gesneden. De mensen die Hem omstuwden, jubelden: „Hosanna, Zoon van David, gezegend Hij die komt in de naam van de Heer! Hosanna in den hoge!”

Toen Hij Jeruzalem binnentrok, raakte de hele stad in beroering en men vroeg: „Wie is dat?” Het volk antwoordde: „Dit is de profeet Jezus uit Nazaret in Galilea.”

Eerste lezing *Jesaja 50, 4-7*

God de Heer heeft Mij de gave van het woord geschonken: ik versta het de ontmoedigden moed in te spreken. Elke morgen spreekt Hij zijn woord, elke morgen richt Hij het woord tot Mij en ik luister met volle overgave. God de Heer heeft tot mij gesproken en ik heb mij niet verzet, ik ben niet teruggedeinsd. Mijn rug bood ik aan wie mij sloegen, mijn wangen aan wie mij de baard uitrukten, en mijn gezicht heb ik niet afgewend van wie mij smaadden en mij bespuwden. God de Heer zal mij helpen: daarom zal ik niet beschaamd staan en zal ik geen spier vertrekken. Ja, ik weet dat ik niet te schande zal worden.

Tweede lezing *Brief aan de Filippenzen 2, 6-11*

Broeders en zusters,

Hij, die bestond in goddelijke majesteit, heeft zich niet willen vastklampen aan de gelijkheid met God. Hij heeft zichzelf ontledigd en het bestaan van een slaaf op zich genomen. Hij is aan de mensen gelijk geworden. En als mens verschenen heeft Hij zich vernederd door gehoorzaam te worden tot de dood, tot de dood aan het kruis. Daarom heeft God Hem hoog verheven en Hem de Naam verleend die boven alle namen is. Opdat bij het noemen van zijn Naam zich iedere knie zou buigen in de hemel, op aarde en onder de aarde; en iedere tong zou belijden, tot eer van God de Vader: Jezus Christus is de Heer.

Evangelie *Matteüs 26, 14 – 27, 66*

Het passie-evangelie is te lang om hier af te drukken. Lees dus Matteüs' lijdensverhaal in De Nieuwe Bijbelvertaling (2005), bladzijde 1709 tot 1713, *De bijbel* (geheel herziene uitgave 1995), bladzijde 1490 tot 1494 of het *Lectioarium voor zon- en feestdagen. A-, B- en C-cyclus*, ICLZ, Brussel, 1996, C-cyclus, bladzijde 116 tot 126.